

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a noua)

12 octombrie 2017*

„Trimitere preliminară – Agricultură – Produse ecologice – Sistem de control instituit prin Regulamentul (CE) nr. 834/2007 – Noțiunea «vânzare directă către consumatorul sau utilizatorul final»”

În cauza C-289/16,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție, Germania), prin decizia din 24 martie 2016, primită de Curte la 24 mai 2016, în procedura

Kamin und Grill Shop GmbH

împotriva

Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs eV,

CURTEA (Camera a noua),

compusă din domnul E. Juhász (raportor), îndeplinind funcția de președinte de cameră, doamna K. Jürimäe și domnul C. Lycourgos, judecători,

avocat general: domnul E. Tanchev,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Kamin und Grill Shop GmbH, de B. Ackermann, Rechtsanwältin;
- pentru Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs eV, de C. von Gierke, de C. Rohnke și de T. Winter, Rechtsanwälte;
- pentru Comisia Europeană, de A. Lewis și de B. Eggers, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 8 iunie 2017,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: germana.

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 28 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 834/2007 al Consiliului din 28 iunie 2007 privind producția ecologică și etichetarea produselor ecologice, precum și de abrogare a Regulamentului (CEE) nr. 2092/91 (JO 2007, L 189, p. 1).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs eV (Asociația pentru Combaterea Concurenței Neloiale, denumită în continuare „Zentrale”), pe de o parte, și Kamin und Grill Shop GmbH (în continuare „Kamin”), pe de altă parte, în legătură cu aspectul dacă este permisă comercializarea produselor ecologice în cazul în care obligațiile în materie de notificare și de control, prevăzute la articolul 28 alineatul (1) din Regulamentul nr. 834/2007, nu sunt respectate.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

- 3 În considerentele (3), (5), (22), (31) și (32) ale Regulamentului nr. 834/2007 se enunță:
  - „(3) Cadrul legal comunitar ce reglementează sectorul producției ecologice ar trebui să urmărească atingerea obiectivului asigurării unei concurențe loiale și a unei funcționări adecvate a pieței interne a produselor ecologice, precum și a menținerii și justificării încrederii consumatorilor în produsele etichetate drept ecologice. De asemenea, acesta ar trebui să vizeze crearea de condiții care să permită dezvoltarea acestui sector, în conformitate cu evoluția producției și a pieței.
  - [...]
  - (5) În consecință, este oportună definirea mai explicită a obiectivelor, a principiilor și a normelor aplicabile producției ecologice, pentru a contribui la transparență și la încrederea consumatorilor, precum și la o percepție armonizată a conceptului de producție ecologică.
  - [...]
  - (22) Este important să fie păstrată încrederea consumatorilor în produsele ecologice. Din acest motiv, derogările de la cerințele aplicabile producției ecologice ar trebui să fie limitate strict la cazurile în care aplicarea normelor excepționale este considerată justificată.
  - [...]
  - (31) Pentru a garanta faptul că produsele ecologice sunt realizate în conformitate cu exigențele impuse conform cadrului legislativ comunitar aplicabil producției ecologice, activitățile desfășurate de către operatori în toate etapele de producție, procesare și distribuție de produse ecologice ar trebui să facă obiectul unui sistem de control instituit și gestionat în conformitate cu normele stabilite prin Regulamentul (CE) nr. 882/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2004 privind controalele oficiale efectuate pentru a asigura verificarea conformității cu legislația privind hrana pentru animale și produsele alimentare și cu normele de sănătate animală și de bunăstare a animalelor [(JO 2004, L 165, p. 1, Ediție specială, 03/vol. 58, p. 216)].
  - (32) În anumite cazuri, aplicarea cerințelor de notificare și control anumitor tipuri de comercianți cu amănuntul, precum cei care vând produse direct consumatorului sau utilizatorului final, poate să pară disproporționată. Prin urmare, este firesc ca statelor membre să li se permită să exonereze

acești operatori de îndeplinirea cerințelor respective. Cu toate acestea, pentru a evita orice fraudă, este necesar ca această exonerare să nu se aplice acelor comercianți cu amănuntul care produc, procesează sau depozitează altfel decât prin menținerea unei legături cu punctul de vânzare sau care importă produse ecologice sau au subcontractat activitățile menționate anterior către o terță parte.”

- 4 Articolul 1 alineatul (1) primul paragraf din Regulamentul nr. 834/2007 are următorul cuprins:

„Prezentul regulament asigură bazele unei dezvoltări durabile a producției ecologice, asigurând în același timp funcționarea eficientă a pieței interne, garantând concurența loială, asigurând încrederea consumatorilor și protejând interesele acestora.”

- 5 Potrivit articolului 2 din acest regulament:

„În sensul prezentului regulament, se aplică următoarele definiții:

- (a) «producția ecologică» înseamnă utilizarea unei metode de producție care respectă normele stabilite prin prezentul regulament în toate stadiile de producție, procesare și distribuție;
- (b) «stadiile de producție, procesare și distribuție» înseamnă orice stadiu, începând cu și incluzând producția primară a unui produs ecologic și terminând cu și incluzând depozitarea, procesarea, transportul, vânzarea sau furnizarea sa către consumatorul final și, după caz, etichetarea, promovarea, activitățile de import, export și subcontractare;

[...]”

- 6 Articolul 27 din regulamentul menționat prevede:

„(1) Statele membre instituie un sistem de controale și desemnează una sau mai multe autorități competente responsabile pentru controale în privința obligațiilor stabilite prin prezentul regulament în conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 882/2004.

[...]

(13) Statele membre se asigură că sistemul de control instituit permite trasabilitatea fiecărui produs în toate etapele de producție, preparare și distribuție, în conformitate cu articolul 18 din Regulamentul (CE) nr. 178/2002 [al Parlamentului European și al Consiliului din 28 ianuarie 2002 de stabilire a principiilor și a cerințelor generale ale legislației alimentare, de instituire a Autorității Europene pentru Siguranța Alimentară și de stabilire a procedurilor în domeniul siguranței produselor alimentare (JO 2002, L 31, p. 1, Ediție specială, 15/vol. 8, p. 68)], în special pentru a garanta consumatorilor că produsele ecologice au fost realizate în conformitate cu cerințele impuse de prezentul regulament.

[...]”

- 7 Articolul 28 din Regulamentul nr. 834/2007 prevede:

„(1) Orice operator care produce, prepară, depozitează sau importă dintr-o țară terță produse în sensul articolului 1 alineatul (2) sau care introduce pe piață astfel de produse, înainte de a introduce pe piață orice astfel de produse ecologice sau de conversie la agricultura ecologică, trebuie:

- (a) să comunice această activitate autorităților competente din statul membru în care desfășoară respectiva activitate;
- (b) să își supună exploatarea sistemului de control prevăzut la articolul 27.

[...]

(2) Statele membre pot excepta de la aplicarea prezentului articol operatorii care vând produse direct consumatorului sau utilizatorului final, cu condiția ca aceștia să nu producă, prepare sau depoziteze în alte părți decât în legătură cu locul de vânzare sau să nu importe astfel de produse dintr-o țară terță sau să nu fi subcontractat astfel de activități unei terțe părți.

[...]”

Dreptul german

8 Legiuitorul german a utilizat posibilitatea prevăzută la articolul 28 alineatul 2 din Regulamentul nr. 834/2007 la articolul 3 alineatul (2) din Gesetz zur Durchführung der Rechtsakte der Europäischen Union auf dem Gebiet des ökologischen Landbaus – Öko-Landbaugesetz (Legea de transpunere a instrumentelor Uniunii Europene în materie de agricultură ecologică – Legea privind agricultura ecologică, denumită în continuare „ÖLG”).

9 Articolul 3 alineatul 2 din ÖLG prevede:

„(2) Operatorii care vând produse în sensul articolului 1 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 834/2007 drept produse ecologice sau de conversie la agricultura ecologică direct consumatorului sau utilizatorului final sunt exceptați de la respectarea obligațiilor prevăzute la articolul 28 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 834/2007, cu condiția ca aceștia să nu producă, să nu prepare, să nu depoziteze în alte părți decât în legătură cu locul de vânzare sau să nu importe astfel de produse dintr-o țară terță sau să nu fi subcontractat astfel de activități unei terțe părți.”

Litigiul principal și întrebarea preliminară

10 Kamin desfășoară o activitate de vânzare la distanță prin internet a unor accesorii pentru șeminee și grătare. Printre produsele pe care le oferea spre vânzare în luna decembrie a anului 2012 se numărau diferite amestecuri de condimente pe care le comercializa sub denumirea „Bio-Gewürze” (condimente ecologice). La această dată, Kamin nu era încă supusă sistemului de control prevăzut la articolul 27 din Regulamentul nr. 834/2007.

11 Printr-o scrisoare din 28 decembrie 2012, intitulată „Punere în întârziere”, Zentrale a contestat oferta menționată la punctul anterior din prezenta hotărâre. Considerând că este vorba despre o practică comercială neloială ca urmare a unei încălcări a articolului 28 alineatul (1) din Regulamentul nr. 834/2007, potrivit căruia un operator care comercializează produse ecologice este obligat să supună întreprinderea unui sistem de control, a solicitat Kamin să își asume un angajament de încetare a acestei încălcări, însoțit de o clauză penală. Societatea a dat curs acestei solicitări, fără a admite însă existența unei astfel de încălcări.

12 Ulterior, Zentrale a introdus o cerere de despăgubire pentru o parte din cheltuielile de punere în întârziere, în cuantum de 219,35 de euro, la care se adaugă dobânzi.

13 Această cerere a fost respinsă în primă instanță, dar a fost admisă în apel.

14 Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție, Germania), sesizată cu recursul, consideră că dispozițiile articolului 28 alineatul (2) din Regulamentul nr. 834/2007, potrivit cărora produsele trebuie să fie vândute direct consumatorului sau utilizatorului final, se pretează la mai multe interpretări.

- 15 Astfel, pe de o parte, ar fi posibil să se considere că această vânzare trebuie să aibă loc la locul de depozitare a produselor, atât în prezența operatorului sau a personalului său de vânzări, cât și a cumpărătorului. Potrivit acestei interpretări, activitatea de comerț online, precum și alte forme de vânzare la distanță nu intră în domeniul de aplicare al exceptării prevăzute la articolul 28 alineatul (2) din Regulamentul nr. 834/2007. Pe de altă parte, această dispoziție ar putea fi interpretată de asemenea în sensul că cerința potrivit căreia vânzarea se efectuează direct exclude vânzările în care intervine un intermediar.
- 16 Mai precis, această instanță subliniază că este foarte puțin probabil ca un consumator sau un utilizator final care achiziționează de la un operator produse pe care acesta nu le-a fabricat el însuși să aibă la dispoziție posibilități mai bune de control al respectării cerințelor care decurg din Regulamentul nr. 834/2007 atunci când vânzarea este efectuată în cadrul unui punct fix de vânzare cu amănuntul, la locul de depozitare a produselor și de asemenea în prezența operatorului sau a personalului său de vânzări, decât atunci când vânzarea se realizează la distanță, inclusiv prin internet.
- 17 În aceste condiții, Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„În sensul articolului 28 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 834/2007, se consideră că un operator sau personalul său de vânzări vinde produsele «direct» consumatorului final, fără intermedierea unui terț, sau faptul că vinde «direct» presupune în plus ca vânzarea să se realizeze la locul de depozitare a produselor, atât în prezența operatorului sau a personalului său de vânzări, cât și a consumatorului final?”

Cu privire la întrebarea preliminară

- 18 Prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 28 alineatul (2) din Regulamentul nr. 834/2007 trebuie interpretat în sensul că, pentru ca unele produse să fie considerate ca fiind vândute „direct”, în sensul acestei dispoziții, consumatorului sau utilizatorului final, este necesar ca vânzarea să se efectueze atât în prezența operatorului sau a personalului său de vânzări, cât și a consumatorului final sau este suficient ca vânzarea să aibă loc fără a fi intermediată de un terț.
- 19 Conform articolului 28 alineatul (2) din Regulamentul nr. 834/2007, statele membre pot excepta de la aplicarea alineatului (1) al acestui articol operatorii care vând produse direct consumatorului sau utilizatorului final, cu condiția ca aceștia să nu producă, să nu prepare sau să nu depoziteze în alte părți decât în legătură cu locul de vânzare sau să nu importe astfel de produse dintr-o țară terță sau să nu fi subcontractat astfel de activități unei terțe părți.
- 20 Mai întâi, trebuie subliniat că această dispoziție, prin faptul că permite statelor membre să nu supună, în condițiile pe care le stabilește, anumiți operatori sistemului de control vizat la articolul 27 din Regulamentul nr. 834/2007, introduce o derogare de la regula consacrată la articolul 28 alineatul (1) din acest regulament și trebuie, în calitate de excepție de la o regulă, să fie de strictă interpretare (a se vedea prin analogie Hotărârea din 26 septembrie 2013, Dansk Jurist- og Økonomforbund, C-546/11, EU:C:2013:603, punctul 41).
- 21 Pe de altă parte, împrejurarea că în considerentul (22) al Regulamentului nr. 834/2007 se subliniază că derogările de la cerințele aplicabile producției ecologice ar trebui să fie limitate strict la cazurile în care aplicarea normelor excepționale este considerată justificată pledează de asemenea în favoarea unei interpretări restrictive a exceptării prevăzute la articolul 28 alineatul (2) din acest regulament, luându-se în considerare că, în conformitate cu articolul 2 litera (a) din regulamentul menționat, noțiunea „producți[e] ecologică” este definită drept utilizarea unei metode de producție care respectă normele stabilite prin același regulament în toate stadiile de producție, procesare și distribuție.

- 22 În plus, potrivit unei jurisprudențe constante, în vederea interpretării unei dispoziții de drept al Uniunii, trebuie să se țină seama nu numai de formularea acesteia, ci și de contextul său și de obiectivele urmărite de reglementarea din care face parte această dispoziție (Hotărârea din 6 iulie 2017, Air Berlin, C-290/16, EU:C:2017:523, punctul 22 și jurisprudența citată).
- 23 În această privință, referitor la dispozițiile articolului 28 alineatul (2) din Regulamentul nr. 834/2007, potrivit cărora pot fi exceptați de la aplicarea articolului 28 alineatul (1) operatorii care vând produse direct consumatorului sau utilizatorului final, trebuie arătat că acest articol 28 alineatul (2) cuprinde mai multe condiții prin care se urmărește să se restrângă categoriile de vânzători care pot beneficia de exceptarea astfel prevăzută.
- 24 Astfel, deși utilizarea termenului „direct” vizează incontestabil excluderea oricărei intermediari de către un terț, trebuie să se ia în considerare și celelalte elemente care figurează în această dispoziție.
- 25 Contextul în care se înscrie reglementarea din care face parte dispoziția în discuție în litigiul principal, precum și obiectivele pe care le urmărește această reglementare impun de asemenea o interpretare restrictivă.
- 26 Articolul 28 alineatul (2) din Regulamentul nr. 834/2007 figurează printre dispozițiile din acest regulament privitoare la controlul cerințelor stabilite în temeiul cadrului juridic al Uniunii în materie de producție ecologică. Astfel cum se amintește în considerentul (31) al Regulamentului nr. 834/2007, pentru ca produsele ecologice să fie realizate în conformitate cu aceste exigențe, activitățile desfășurate de către operatori în toate etapele de producție, procesare și distribuție de astfel de produse trebuie să facă obiectul sistemului de control prevăzut la articolul 27 alineatul (1) din acest regulament.
- 27 Astfel, în conformitate cu articolul 27 alineatul (13) din regulamentul menționat, acest sistem de control permite trasabilitatea fiecărui produs în toate etapele de producție, preparare și distribuție, în special pentru a garanta consumatorilor că produsele ecologice au fost realizate în conformitate cu cerințele impuse de același regulament.
- 28 În acest context, considerentul (32) al Regulamentului nr. 834/2007, departe de a avea în vedere o exceptare generală de la obligația prevăzută la articolul 28 alineatul (1) din acest regulament, menționează expres „anumi[te] tipuri de comercianți cu amănuntul” și „anumite cazuri”, în scopul de a delimita cazurile în care aplicarea cerințelor de notificare și control ar putea părea disproporționată.
- 29 Astfel, ar fi contrar sistemului instituit prin regulamentul menționat să se valideze o interpretare care ar transforma o excepție concepută pentru cazuri bine determinate și limitate atât sub aspectul numărului lor, cât și al importanței lor economice într-o regulă care poate constitui o derogare de la sistemul de control pentru o mare parte din comerțul online, precum și pentru alte forme de vânzare la distanță, indiferent de faptul că aceste canale de distribuție prezintă o importanță considerabilă și crescândă în cadrul producției ecologice.
- 30 În plus, având în vedere obiectivul de protecție a consumatorilor, care implică în special, astfel cum s-a precizat în considerentele (3) și (5) ale Regulamentului nr. 834/2007, menținerea și justificarea încrederii consumatorilor în produsele etichetate drept ecologice, ar fi contrar acestui obiectiv să se accepte ca derogarea care figurează la articolul 28 alineatul (2) din Regulamentul nr. 834/2007 să își găsească aplicarea dincolo de cazurile expres prevăzute de legiuitor.
- 31 În fine, interpretarea reținută a articolului 28 alineatul (2) din Regulamentul nr. 834/2007 nu este repusă în discuție prin argumentul potrivit căruia nu s-a dovedit că consumatorul final poate controla mai bine respectarea cerințelor care rezultă din Regulamentul nr. 834/2007 cu ocazia achizițiilor efectuate într-un punct de vânzare cu amănuntul decât cu ocazia achizițiilor efectuate online sau la distanță.

- 32 Astfel cum a arătat Comisia, exceptarea prevăzută la articolul 28 alineatul (2) din Regulamentul nr. 834/2007 nu este întemeiată pe aceste considerații, ci vizează, în urma unei evaluări generale a riscurilor în contextul producției ecologice, respectarea principiului proporționalității, admitând o excepție limitată la cazurile în care aplicarea cerințelor în materie de notificare și de control ar putea fi considerată excesivă.
- 33 În această privință, trebuie arătat, astfel cum procedează și Comisia, că aplicarea unor astfel de exigențe este pe deplin justificată în cazul comerțului cu amănuntul online sau la distanță, întrucât depozitarea produselor, în general în cantitate foarte mare, și livrarea prin intermediari prezintă un risc de reetichetare, de schimb și de contaminare care nu poate fi considerat redus în mod global.
- 34 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la întrebarea adresată că articolul 28 alineatul (2) din Regulamentul nr. 834/2007 trebuie interpretat în sensul că, pentru ca produsele să fie considerate ca fiind vândute „direct”, în sensul acestei dispoziții, consumatorului sau utilizatorului final, este necesar ca vânzarea să se efectueze atât în prezența operatorului sau a personalului său de vânzări, cât și a consumatorului final.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 35 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a noua) declară:

Articolul 28 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 834/2007 al Consiliului din 28 iunie 2007 privind producția ecologică și etichetarea produselor ecologice, precum și de abrogare a Regulamentului (CEE) nr. 2092/91 trebuie interpretat în sensul că, pentru ca produsele să fie considerate ca fiind vândute „direct”, în sensul acestei dispoziții, consumatorului sau utilizatorului final, este necesar ca vânzarea să se efectueze atât în prezența operatorului sau a personalului său de vânzări, cât și a consumatorului final.

Semnături